

Scenariendidaktikken, der i disse år vinder frem i folkeskolen, kan vække elevernes indre motivation for læring og sætte dem i stand til at løse sammensatte problemstillinger. Men skal det lykkes, kræver det en lærer, der kan reflektere over sin praksis og agere i komplekse processer.

NÅR VIRKELIGHEDEN GIVER MENING I UNDERVISNINGEN

Af EVA FRYDENBERG HOLM

Når denne artikel lander i Asterisk, er det ikke uden betydning, om jeg har sat kommaer og nutids-r'er. Det betyder noget for den måde, du og alle andre læser artiklen på. Derfor giver det mening, at jeg har trænet min grammatik. Faktisk er det helt nødvendigt, hvis jeg skal passe mit job. Ligesom det er nødvendigt, at fx piloten har øvet sig ved hjælp af en simulator, inden han skal flyve et fly med passagerer.

Meningsfulde tilgange til det at lære er kernen i scenariendidaktikken, der i disse år vinder frem i folkeskolen. Hvis man gerne vil have, at eleverne lærer at stave, skal man sætte dem i et scenarie, hvor det giver mening at lære at stave korrekt.

“Scenariendidaktikken bringer den måde, man anvender faglighed på uden for skolen, ind i skolen,” forklarer Simon Skov Fougts, der er lektor ved afdeling for fagdidaktik på DPU, Aarhus Universitet.

Han fortæller, at scenariendidaktikken har rødder tilbage i blandt andre den amerikanske filosof og pædagog John Deweys tanker om ‘learning by doing’, og at den sigter mod at hjælpe eleverne til at finde deres indre motivation for at lære gennem handling. Samtidig træner den eleverne i at nedbryde komplekse problemstillinger.

SCENARIEDIDAKTIK

Scenariebaserede undervisningsforløb er kendetegnet ved, at eleverne samarbejder om at løse udfordringer i komplekse sammenhænge inspireret af verden uden for skolen. Scenariendidaktik handler om at tænke i undervisning i scenarier, hvor faglighed anvendes, i stedet for at tænke i isolerede fagligheder. Scenariet skal så at sige give en meningsfuld klangbund for det, der skal læres.

Faglige mål for øje

Scenariendidaktikken er langt fra en ny didaktisk tilgang, men når den i disse år vinder frem, sker det, ifølge Simon Skov Fougts, blandt andet som en reaktion på det, han kalder mange års læringsmålstyranni.

“Den tilbyder en mulighed for at gå en anden vej. Og samtidig er den mere veldefineret end for ti år siden. I dag findes der kurser og lærematerialer. Det gjorde der ikke dengang. Og så håber jeg da også, at scenariendidaktikken vokser, fordi man som lærer kan se det fornuftige i en tilgang, der skaber indre motivation hos eleverne.”

Trods sin begejstring for den didaktik, han har haft fingrene i igennem de sidste 20 år,

tøver Simon Skov Fougts ikke med at slå fast, at det kræver noget af læreren. Man skal kunne agere i og styre komplekse processer, og man skal reflektere grundigt over sin praksis.

“I scenariendidaktik skal pointen i at lære noget gives af scenariet. Det betyder, at man skal opstille scenarier, der minder om virkeligheden. Det betyder også, at man skal være meget bevidst om, hvad man sætter eleverne til, for det er gennem handlingen, eleverne lærer og motiveres. Det er komplekst, og det kan være svært at styre, fordi elevernes indre motivation er afgørende. Som lærer skal man kunne agere på flere niveauer og samtidig holde sig de faglige mål med undervisningen for øje.”

Et ondt problem

For Simon Skov Fougts er en af scenariendidaktikkens styrker, at den stiller eleverne opgaver, der ikke kun er ét svar på. Scenariendidaktikkens undersøgende tilgang til opgaveløsningen er inspireret af den tyske designteoretiker og universitetsprofessor Horst Rittel, der introducerede begrebet ‘wicked problems’ – onde problemer – tilbage i 70'erne.

“Et ondt problem er et problem, der ikke kun har én løsning. Derimod vil en løsning ofte medføre et nyt problem. For eksempel har indførelsen af kloakker gjort, at vi kan lede vores spildevand væk, men løsningen

I scenariedidaktik skal pointen i at lære gives af scenariet. Læreren skal være meget bevidst om, hvad hun sætter eleverne til, for det er gennem handlingen, eleverne lærer og motiveres.

har samtidig skabt nye problemer. Fx at roterne har fået adgang til vores huse,” forklarer Simon Skov Fougts og illustrerer med et eksempel, hvordan denne tilgang benyttes i scenariedidaktikken.

“En klasse skulle finde løsninger på, hvordan teknologi kunne hjælpe i plejen af mennesker med demens. En af grupperne udviklede en faldalarm, som slog alarm ved bestemte tiltninger, hvis borgeren faldt. Men teknologien medførte, at borgeren principielt nu kunne overvåges 24/7. Er det ok? Det handler om at sætte eleverne i situationer, der viser, at der ikke kun er én løsning – og at vores handlinger har konsekvenser. Det er en vigtig del af scenariedidaktikken,” fortæller Simon Skov Fougts.

Mens eleverne arbejder med scenarier og ‘wicked problems’, der ligger så tæt på virkeligheden som muligt, er det samtidig vigtigt, at læreren gør sig klart, at det, der sker i klasseværelset, aldrig fuldstændigt kan spejle verden uden for skolen. Læreren vil altid være lærer og eleven altid elev, og det skal læreren møde didaktisk.

“Scenariedidaktisk undervisning foregår på to niveauer. Når eleverne arbejder som for eksempel journalister på en redaktion, er vi på scenarioniveau, men når man tager en timeout fra redaktionen og forklarer, hvad et åbent spørgsmål er, befinder vi os på undervisningsniveau. På undervisningsniveauet er eleven lærende, på scenarioniveauet er eleven

producerende. Det ændrer ikke på, at der er et lærer-elev-forhold på begge niveauer, men det betyder, at både lærer og elever skal være bevidste om de to niveauer – og kunne indtage forskellige positioner,” forklarer han.

Viden i handling

Selvom Simon Skov Fougts peger på, at scenariedidaktikkens fremtog kan ses som en reaktion på mange års fokus på læringsmål, er der for ham ikke tale om et opgør med det at øve færdigheder i skolen. Men han mener, at man i langt højere grad skal sætte eleverne til at anvende det, de øver.

“Målet er, at man forsøger at sætte eleverne i situationer, hvor det, de lærer, anvendes, så det ikke bliver læringen, der er målet. Og det er det, scenariedidaktikken stræber mod,” siger han og peger på Donald A. Schön, der taler om tre former for viden, og som scenariedidaktikken også er inspireret af:

“Schön peger på, at der er tre forskellige faser i bevægelsen fra handling til refleksion, hvor handling og viden sammenkobles. Den første er *viden-i-handling*. Det er for eksempel, når man cykler uden at tænke over det. Den anden er *refleksion-i-handling*, når man er nødt til at overveje i situationen – for eksempel hvordan man kommer forbi bommen. Og så er der *refleksion-over-handling*. Det er her, læring opstår. Når man efterfølgende begynder at reflektere over, hvordan man løste et konkret problem, ind-

»Målet er, at man forsøger at sætte eleverne i situationer, hvor det, de lærer, anvendes, så det ikke bliver læringen, der er målet.«

Simon Skov Fougts

lejres det som viden i handling. Det er det, der sker i scenariedidaktikken, når man med en timeout giver mulighed for refleksion i og over handling, og det er helt nødvendigt for læreprocessen i skolen.”

Opstil pejlemærker

Når læring foregår ved hjælp af scenarier og rollespil, kan det som lærer være svært at holde fast i sin faglige bevidsthed og de faglige mål for undervisningen.

“Hvis vi for eksempel tager en klasse, der arbejder som avisredaktion, er der potentielt mulighed for at bringe mange fagligheder i spil. Men hvad er det, man skal lære dansk-fagligt? Scenariedidaktik udfolder fagligheden i al dens kompleksitet. Og det betyder, at man som lærer skal være ret skarp på de faglige mål. Det er fint nok, at der også er mulighed for at lære alt muligt andet, men de danskfaglige mål skal stå klare i dansk,” siger Simon Skov Fougts.

En vej til at holde fast i fagligheden er at opstille to-tre pejlemærker, der eksplicit angiver de faglige mål og viser, hvad eleverne bliver vurderet på, siger Simon Skov Fougts.

“Det kan reducere kompleksiteten i fagligheden. Og det kan hjælpe læreren med at holde fast i de faglige grunde til, at hun gør, som hun gør.” ■

Læs mere:

Simon Skov Fougts m.fl.: Hvad er scenariedidaktik? Aarhus Universitetsforlag, 2017

SIMON SKOV FOUGTS er lektor på DPU, Aarhus Universitet, og tilknyttet Nationalt Center for Skoleforskning som national forskningsleder på den internationale læseundersøgelse PIRLS. Han forsker bl.a. i scenariedidaktik og underviser på kandidatuddannelserne i didaktik.